

un desenvolupament molt més ample: en Fr. Íñigo de Mendoza (c. 1480) apareixen tots tres mots —per cert que *ronce* excepcionalment no hi té sentit pejoratiu, i sembla conservar-hi intacte el sentit de 'allegoria': «haziendo guerra al roncero, / con ronce muy verdadero / de nuestra Virgen María», «ronceando a la muger, / un ángel de los caídos / nos hizo a todos caher». Oudin (1607) definia «ronces: flatteries, plâsans attrait»; i sota el cat. popular *fer el ronsa* podem també entendre, una mica disfressat, el *ronce* del castellà antic com a equivalent de «roncear», fer-se el desentès; murc. *hacer la ronza* «halagar para lograr un fin» (Ga. Soriano). És clar que *roncer(o)*, *ronceria* i el cast. *roncear* són derivats d'aquest *ronce* primitiu. El sentit modern del cast. *roncear*, deixant de ser el que hem vist en Fray Mendoza, per tornar-se «entretenir, dilatar o retardar la execució de alguna cosa por hacerla de mala gana» (DAut.), guanya terreny en la segona meitat del S. xvi, i és el que ja es troba en Cervantes i la *Picara Justina*: semànticament es comprèn, perquè el *roncer(o)* fingeix que va per fer una cosa, però dóna llargues a l'afer dissimuladament.

Es va arribar després a accs. tècniques, que en part parteixen del català. Així ho crec del terme nàutic cast. *arronzar* 'llevar l'àncora', pròpiament 'arronsarla, contraure-la': «es cuando la nao se leva y suben la àncora a las mesas de guarnición» (Ga. de Palacio, *Práctica de Maniobras*, a. 1587, confirmat pels vocabularis nàutics de 1600, 1614, 1673, DAut. i Jal), mot la provinença catalana del qual es revela pel fet de ser estrany al francès i al portuguès; també partim de la idea de 'encongir-se' en l'altra acc. nàutica cast. *arronzar* o *ir a la ronza* «ir el buque de través o navegar de costado, o tener un gran abatimiento por cualquier causa» (dicc. nàutic de 1831), d'on el sentit del cat. *anar a l'arronça* 'a la deriva' que Ed. Fontserè recordava a Fabra c. 1925. D'ací es passa encara a *ronzar* «arrastrar sobre un plano una cosa alargada, empujándola en sentido perpendicular a su longitud» com a terme de marina aplicat al moviment de les peces d'artilleria a bord del vaixell, que des del cast. o directament del català va passar al francès *roncer*, recent, inexplicat i no recollit més que per Littré. Per a la vida posterior d'aquestes accs. en el castellà d'Amèrica i d'Astúries, veg. la nota 7 del meu article del DCEC. En el qual deixo certament una bella quantitat de dades i consideracions d'altres caràcters que no caldrà rependre ací (veg. encara algunes adds. en el DECH).

DERIV.: A l'*arronça* (veg. supra) o a l'*arrunsa* (St. F. de Gúfols). *Arronsada*. *Arronsador* 'que fa escriuir' mall. (BDLC XIII, 202). *Arronsament* [S. xv: *arronçament de l'uyl*, S. xv, Alcoati; *arrunçament dels nirvis*, I. de Villena]. *Arronsat*. *Arronsir*. *Arrunsó* (val.). *Desarronsar*. *Ronsar*, veg. supra. *Ronsa*, probablement del cast. *ronce*, veg. supra, i, alterat per infl. de *ronxar* o *ronxa*: *ronxes* 'romanços' mall.; *ronxetes*. *Rosadura* [S. xv]. *Ronsament* [S. xv]. *Ronseguer* [NOLLER, AlCM; «a l'altre costat de la placeta es lle-

varen de sobte uns càntics solemniais i *ronseguers*, que muntaven en l'aire verticalment com el fum de la casa pagesa, cap al vespre d'un dia d'estiu», PCoromines, *Silèn*, O. C., 14.20], format potser segons el model de *rosseguera*; +*ronsegueria* [PCoromines]. *Ronsejar* [1803, Belv., *ronce*- «agre quidquid agere»; Guimerà, AlCM; «la descalçava *ronsejant*, com si la feina li absorbís l'atenció, embolcant-se en hipòcrita humilitat ---», PCoromines, *Silèn* VI, O. C., 36b38; «uns quants drops que *ronsejaven* embolicats amb la manta, volent-hi descansar mitja horeta més», id., *Presons* I, O. C., 852b1]; *ronsejador*, *ronsejaire*, *ronsejament*. *Ronser* (veg. supra); *ronsera*, peix, DTo.; *ronseria* [Spill, supra]. *Ronsillar* [1635]. *Ronsonejar*, *ronsoner*, *ronsoneria*, segons el model de *cançoner*, *cançonera*.

Arronyacat, V. *renoc* (amb la *ny* de *anyoc*, *manyoc*)
Arronyar, V. *ronyar* (RODÓ) *Arronyonar*, V. *ronyó*.

ARROP, 'xarop de most espesseït, amb bocins de fruita', de l'àr. *rubb* 'suc de fruita cuit fins que queda espès'. □ 1.ª doc.: 1372, JMarc, *Dicc. de Rims*; c. 1390, en el *Torcimany* d'Aversó, *arrop* i *arrops*, amb els rims en *o* oberta (junt amb *xarop*, etc.), §§ 1467.3, 1565.3.

Un parell de testimonis del S. xv en AlCM; «sappa, melatium», OPou, *ThPu.*, 22. La cançó de les dones contrabandistes: «nem pel món captant la vida, / també venem *arrop*, ayguardent i malvasia», Milà F., *Romlo.*, 129.8. «Algun fill de Benigani, carregat d'orcetes plenes d'*arrop* o confitura, que dihuen en la capital», MGadea, *T. del Xè* I, 15. Port. *arrobe*, cast. *arrobe*; hisp.-àr. *rubb*, *arrob*, *arrobe* en les *Leyes de Moros* i *Çunna de Segovia*, Ss. xiv-xv (*MemHiEsp.* v, 427); Dozy, *Gloss.*, 204; Eguílaz, 290. En castellà: «*arrobe de mosto cozido*: sapa, hepsema syricum», Nebrija; «al *arrobe* llamará 'crepúsculo de dulce' o 'abrigue sabroso': que *arrobe* y *abrigue* todo es uno», Quevedo, *La Culta Latiniparla*, CIC IV, 160. *Rob* o *rop* és rebut per via sàvia, com a terme farmacèutic.

DERIV.: *Arropada*. *Arropar*; *arropat*; *arroper*; *aropera*; a Vilanova d'Alcolea (maestr.) els diuen *arroperos* als qui confiten *arrop* (1961).

Arropenjar, V. *penjar* *Arroper*, -era, V. *arrop*
Arroplegar, V. *plegar* (corregir en *assimilació* l'err. tip. *dissimilació* en AlCM)

ARRÒS, de l'àr. *ar-ruzz* 'l'arròs', mot d'origen estranger en àrab (potser provinent, en última instància, de la Índia). □ 1.ª doc.: doc. de 1262.

En uns comptes de Pere el Gran, infant: «6 d<iners d'>arròs» (F. Soldevila, *Pere II* III, 433). Llavors aquest arabisme (que en castellà també apareix a mj. S. XIII) no devia ser encara d'ús general; si bé el veig ja dos cops en un doc. de Cotlliure de 1317 (RLR xxxi, 75) i en els *Costums de Tortosa*. Però la forma *ris*, més general en les llengües europees, apareix encara en: «mantega o bori --- *riz* e amenles»,